

Kolláth György

Kecske-dúlás a káposztaföldön

Huszonöt éve van oktatói, avagy alkalmi szakvéleményezői közöm egyetemek, főiskolák működéséhez. Láttam már karón varjút. A felsőoktatás néhol katasztrófa-sújtotta terület. Eddig mégsem voltam soha olyan drámai tanácsulésen, mint a minap, amikor a Pető Intézetben ismertetem eseti, független, jogi szakvéleményemet.

Megérintett, hogy a főiskolai tanács tagjai micsoda méltósággal viselték, hogy őket „pártos”, ám laikus kurátorok megalázták. Az intézmény igazi testületi vezetői mégis csupán három dolgot tartottak döntőnek: a dolgozók kapják meg a fizetésüket, és a szakmai munka, s a közelgő felvételi rendje ne sérüljön. Nem a bőrüket mentették. A „felsőbbség” persze nem volt jelen, papírjaiból viszont az 50-es évek aurája áradt.

A Nemzetközi Pető Intézet mókás rövid neve amúgy: MPANNI. Kívülállóként vélhetnénk: ez a találó, bájos-kislányos név arra a hungarikumnak és világunikumnak számító módszerre utal, ami Budán békésen, törvényesen, a sérült gyermekek konduktív nevelése kapcsán folyik. Ellenkezője igaz. Valójában egyes médiakuratóriumok fura gyakorlata, politikai részrehajlása, törvényfelettsége látszik megisméltódni a Pető főiskolája körül, balkáni módszerekkel. A Pető főiskoláját közalapítvány tartja fenn. Annak kezelő szerve a kuratórium, amely tulajdonost játszva szolgálknak, jogsértő megtorlással nevelhető kisdedeknek tekint világhírű szakembereket. Kívül-belül azt látni: ez a kuratórium úgy bánik a főiskolával, mint gyarmatosító a bennszülöttekkel. Képtelen tudomásul venni, tiszteletben tartani, hogy - immár az Alkotmánybíróság által is deklaráltan – autonómia védi még tőle is a főiskolát. A felsőoktatási intézmény önkormányzatát pedig törvényadta jogok, felhatalmazások illetik meg szabályozási és egyedi és közös döntéshozatali vonatkozásban. Egymásra volna utalva kuratórium, főigazgató és főiskolai tanács ez utóbbi primátusa alapján, - csakhogy ezt a kuratórium sorozatos törvényesértései akadályozzák.

Kardinális szabály a törvényben, hogy a főiskola vezető testülete az intézményi tanács. A tanácsnak el nem vonható hatáskörei volnának. Összetétele jól reprezentálja az iskola belső érdekhordozóit: részes benne mindenki, aki számít. E testület szabályzatban állapítja meg a főbb szervezeti és működési normákat, hatásköröket, együttműködési megoldásokat. Szinte nem lehet elképzelni olyan főiskolai kompetenciát, amiből e tanács kihagyható lenne. A legfőbb szervezeti és működési szabályzat az OM-nek rendelkezésére áll, törvényességi kontrollját bármikor végezhetné. Eddig egy vak hang nem hallatszott kritikaképpen. Ép ésszel felfoghatatlan justizmord tehát a kuratóriumnak lekezelnie, hadüzenettel vagy a nélkül taccsra tennie, egyedileg le vadász(tat)nia a főiskolai tanácsot, lesajnálva annak szabályzatát.

Mégis, a Petőnél ennek jelei sokasodnak. Ha utána számolnánk, fél tucat körüli volna az indokolatlan és jogsértő kuratóriumi beavatkozás száma. Szerződéskötésbe üti bele az orrát, az oktatást szolgáló pénzek csapjával, illetve személyek sorsával játszik. A Pető paradoxona: a konduktív pedagógia empátiát, türelmet, optimizmust követel és kínál. Csakhogy ezzel visszaélve, a kurátoroknak a jeles pedagógusokkal szemben szinte bármit meg lehetett eddig csinálni. A külső kompromisszum-keresés is visszautasításra talált.

A nem az első, de most éppen ügyeletes botránykő a vezető(k) státusza: megbízása, felmentése, részükre cím adományozása. Például annak eldöntése, hogy ki lesz a főiskola főigazgatója nem a kuratórium tetszésén múlik, hanem négy alany együttdöntése nyújt megoldást. Így: kiírják a pályázatot, az érvényesen pályázók közül javasol, azaz jelöl valakit az intézményi tanács, őt előzetesen-feltételesan megbízza a kuratórium, s egyetértéssel felterjeszti az oktatási miniszternek, aki a „törvényességi feltételek fennállása esetén” a miniszterelnöktől megerősítést kér. A tanács személyi javaslata elengedhetetlen, a törvényes feltételek mindenkit kötnék, és esetünkben nem a köztársasági elnök, hanem a miniszterelnök teszi perfektté a vezető státuszba helyezését. E helyett a Petőnél az történt, hogy a kuratórium megkerülte az intézményi tanácsot, megbízott egy olyan személyt, aki érvényes pályázatot

talán be sem adhatott volna, nem lévén főiskolai tanár, és jégre vitte a szaktárcát, majd a kuratórium és az OM kész tények elé állítaná a kormányfőt. /Egyáltalán: hogy lehet legitim vezető az, aki a megpályázott tisztség törvényi minimum-feltételeivel sincs tisztában?/

Sajnos, a miniszterelnök - a szokásos ambivalencia, felületesség és koalíciós megalkuvás mentén - nem adta ugyan áldását a tudatos, erőszakos jogsértésre, de éppen azokat kérte fel az ügy kivizsgálására, akik eddig minden jogtiprást eltűrtek. Akik törvényességi felügyeleti joguk és felelősségük gyakorlását negligálták, s akik rossz törvény hibás értelmezésével és alkalmazásával előidézői lehettek a tarthatatlan helyzetnek.

Kecske-dúlás történik a káposztaföldön?! Ám jogállamtól idegen a politikailag jóváhagyható jogtiprás. Megtehetné a miniszterelnök, hogy személyesen látogat ki Budára, vagy független szakértő csapatot küld kivizsgálásra, helyzetértékelésre, döntés-előkészítésre. Egy héten belül rendet lehetne tenni: orvosolni az összes jogsértést, lecserélni a hibázó kurátorokat, megbüntetni a törvénszegőket és megkövetni a megalázottakat.

A világnak fontos a Pető, hát Magyarországnak?

A szerző alkotmányjogász, ügyvéd